

ZEETREKVERSLAG

Het nu volgende verslag heeft betrekking op de periode 1 september tot en met 31 december 1975. In deze periode werd in Noordwijk 213 uren waargenomen. De verdeling van deze uren over de 4 maanden is als volgt:

September	70 uren
Oktober	51 -
november	58 -
december	24 -

Het aantal waargenomen uren in december toont al aan, dat er in deze maand van spectaculaire trek nauwelijks sprake is geweest. Daarbij komt dan nog, dat het op doordeweekse dagen zo laat licht wordt, dat er niet meer vóór de aanvang van school of werk gekeken kan worden. De temperatuur nodigt in december ook niet uit om in de weekeinden een uurtje langer waar te nemen.

Het weer

Het weer kenmerkte zich door een wat onbestendig karakter met een erg rustige "stormloze" periode van begin oktober tot eind november. Verder waren er vrij veel dagen met kleine stormpjes, die meestal niet harder waren dan windkracht 7. Opvallend was, dat zodra er een periode met wind uit de noordoosthoek optrad, dit onmiddellijk trek van eenden tot gevolg had.

Duikers

Er werden op 30 dagen duikers waargenomen. Alle waarnemingen werden gedaan na 3 oktober. De grootste aantallen waren:

op 29-11	11 ex. zuidwaarts,	5 ex. noordwaarts,	1 ex. in zee
12-12	33 ex. zuidwaarts,	9 ex. in zee	
14-12	32 ex. zuidwaarts,	5 ex. noordwaarts,	1 ex. in zee

Dit waren allemaal "duikers". Het onderscheid tussen Roodkeelduiker en Parel-duiker is in de winter zo gering, dat de dieren wel heel dichtbij moeten vliegen of zwemmen om de soort vast te kunnen stellen. Dit gebeurde eenmaal. Op 8 nov. streek een Roodkeelduiker recht voor de waarnemerspost in de branding neer. Nu was de opgewipte snavel, een duidelijk kenmerk van een zwemmende Roodkeelduiker, duidelijk te zien.

Verder werd op 3 nov. een IJsduiker waargenomen. Een verslag van deze zeldzame waarneming vindt u elders in deze Strandloper.

Futen

De Fuut werd op 44 dagen waargenomen, verspreid over de gehele periode. Zodra er wat vorst optrad, waren er groepen zwemmende Futen in zee aanwezig. Verder werd de Roodhalsfuut op 12 dagen waargenomen, welke voornamelijk in oktober en november vielen.

De belangrijkste waarnemingen zijn:

Fuut	24-11	23 ex. zuidwaarts,	1 ex. noordwaarts,	90 ex. in zee
	9-12	14 ex. zuidwaarts,	1 ex. noordwaarts,	± 100 in zee
	18-12	2 ex. noordwaarts,	± 160 ex. in zee	
Roodhalsfuut	9-11	3 ex. over zee noordwaarts		
	23-11	3 ex. noordwaarts,	3 ex. in zee	
Dodaars	24-11	1 ex. in zee		

Stormvogels

Deze zijn alleen waargenomen bij windkracht 7 of meer en bij een meestal westelijke windrichting.

De belangrijkste waarnemingen zijn:

Pijlstormvogel	13-9	1 ex. noordwaarts
	3-10	1 ex. zuidwaarts
Noordse stormvogel	29-12	1 ex. dood op strand
Noordse pijlstormvogel	13-9	2 ex. zuidwaarts, 3 ex. noordwaarts
	28-9	2 ex. zuidwaarts
Grauwe pijlstormvogel	Op 13 en 26 september en op 3 en 4 oktober resp.	
	1, 1, 4 en 1	ex. zuidwaarts
'stormvogeltje'	9-9	1 ex. zuidwaarts

Jan van gent

Tot half oktober werden vrijwel dagelijks Jan van genten waargenomen. Hierna betroffen de waarnemingen meestal maar 1 ex. per uur. Enige regelmaat in het voorkomen van de Jan van gent voor onze kust leek niet aanwezig. Bij alle weertypen en windrichtingen werd hij waargenomen. Op 28 september bijvoorbeeld stond er een westenwind, windkracht 7. Die ochtend werden er 39 ex. waargenomen. De volgende dag was er bijna geen wind en het was mistig, het zicht bedroeg ongeveer 300 meter. Vanwege deze mist bleef ik (helaas!) in mijn bed liggen. Er werden 100 ex. waargenomen, waarvan 86 ex. in één kwartier. Dit toont weer eens aan, dat je vaak voor verrassende, niet te voorspellen waarnemingen kunt komen te staan, wanneer je geregeld over zee kijkt.

Er werden op 40 dagen Jan van genten waargenomen. De belangrijkste waarnemingen zijn:

2-9	36 ex. noordwaarts
22-9	4 ex. zuidwaarts, 6 ex. noordwaarts, 5 ex. ter plaatse foeragerend
28-9	38 ex. zuidwaarts, 1 ex. noordwaarts
29-9	96 ex. zuidwaarts, 4 ex. noordwaarts
3-10	16 ex. zuidwaarts, 23 ex. noordwaarts
6-10	18 ex. zuidwaarts, 2 ex. noordwaarts

Eenden

Voor de eenden waren er enkele geweldige trekdagen te zien. Dit waren 11 en 23 oktober en 8 en 9 november, dagen met een lichte noordoostelijke tot oostelijke wind, soms met wat vorst. Op deze dagen werden vele soorten eenden waargenomen, waarbij de Eidereenden en de IJseenden wel de meest opvallende waren.

De waarnemingen waren:

Wintertaling	gedurende 41 uren waargenomen met als hoogste aantallen: 16 ex. op 2, 11 en 20 september 20 ex. op 21 oktober.
Pijlstaart	Op 7 dagen waargenomen in kleine aantallen (maximum 8 ex. op 14 september,
Smient	Op 22 dagen waargenomen, voornamelijk in de periode half september - half oktober. Hoogste aantallen: 7-9 30 ex. zuidwaarts 11-10 31 ex. zuidwaarts, 4 ex. noordwaarts 23-10 101 ex. zuidwaarts, 10 ex. in zee.
Slobeend	11-10 4 ex. noordwaarts 23-10 32 ex. noordwaarts, 10 ex. in zee 8-11 2 ex. zuidwaarts
Krakend	Op 20 en 25 september 2 ex. zuidwaarts Op 11 okt. 2 ex. noordwaarts
Toppereend	20-10 1 ex. zuidwaarts
Kuifeend	Op 13 dagen waargenomen, meestal maar enkele ex. per uur.
Tafeleend	Op 10 dagen waargenomen, grootste aantallen: 11-10 51 ex. noordwaarts 16-12 32 ex. noordwaarts
Brilduiker	8-11 22 ex. zuidwaarts, 38 ex. noordwaarts Op 21, 22, 23, 24 november resp. 4 ex. zuidwaarts, en 7 noordwaarts, 13 ex en 1 ex. zuidwaarts
IJseend	23-10 2 ex. zuidwaarts, 2 ex. noordwaarts 8-11 3 ex. noordwaarts, 1 ex. in zee 22-11 1 ex. zuidwaarts
Eidereend	Regelmatig waargenomen, vooral in november, met als topdagen: 8-11 24 ex. zuidwaarts, 62 ex. noordwaarts 9-11 312 ex. zuidwaarts, 314 ex. noordwaarts 10-11 19 ex. zuidwaarts, 79 ex. noordwaarts
Zwarte zeeëend	Regelmatig waargenomen tijdens de gehele periode. Topdagen 7-9 326 ex. zuidwaarts, 12 ex. noordwaarts 4-10 140 ex. zuidwaarts, 2 ex. noordwaarts
Grote zeeëend	Geregeld waargenomen op kleine aantallen
Grote zaagbek	Eén waarneming, op 22-11 4 ex. noordwaarts

Middelste zaagbek Gedurende de maanden oktober en november regelmatig waargenomen in kleine aantallen.
Nonnetje Eén waarneming op 8-11 2 ex. noordwaarts
Bergeend Tot eind november regelmatig waargenomen.

Ganzen

Grauwe gans 29-9 4 ex. zuidwaarts
9 en 10 okt. resp. 10 ex zuidwaarts en 1 ex. noordwaarts
1 en 12 december, resp. 8 en 18 ex. zuidwaarts
Kolgans Op 9-11 90 ex. zuidwaarts
Op 23-11 22 ex. zuidwaarts
Rotgans Op 16 dagen waargenomen, meestal in oktober. Topdagen:
11-10 106 ex. zuidwaarts, 45 ex. noordwaarts en 1 ex. op strand.

Jagers

Tot half oktober werden zo goed als dagelijks jagers waargenomen. Het betrof hier in de meeste gevallen Kleine jagers of 'jagers'. Dit zijn vogels, waarvan aan het silhouet en manier van vliegen wel vastgesteld kan worden dat het een jager is, maar waarvan door slechte lichtomstandigheden of verre afstand niet de soort vastgesteld kan worden.

In tegenstelling tot voorafgaande jaren kwam er in november geen trek golf van Middelste jagers. Het bleef beperkt tot enkele incidentele waarnemingen.

'Jager' op 11 dagen waargenomen, maximaal 3 ex. per uur
Kleine jager Op 34 dagen waargenomen met als hoogste aantallen:
3-9 1 ex. zuidwaarts, 11 ex. noordwaarts, 2 ex. in zee
13-9 11 ex. zuidwaarts, 3 ex. noordwaarts
26-9 4 ex. zuidwaarts, 4 ex. noordwaarts
3-10 11 ex. zuidwaarts, 1 ex. noordwaarts
Middelste jager 1-10 1 ex. zuidwaarts
9-10 1 ex. noordwaarts
Grote jager Eén waarneming, op 22-10 1 ex. noordwaarts.

Meeuwen

Van de meeuwen zijn de Kok-, Storm- en Zilvermeeuw elk uur wel aanwezig. Deze worden door de meeste waarnemers nauwelijks serieus geteld en genoteerd. Voor al de Kokmeeuw schijnt echter wel degelijk weg te trekken naar het zuiden. Dit blijkt uit de vaak grote aantallen (tot 300 ex. per uur) naar het zuiden vliegende vogels.

Drieteenmeeuwen werden dit najaar erg weinig waargenomen, hoewel de goede wind (storm uit het noordwesten) wel enkele malen aanwezig was. De waarnemingen bleven beperkt tot enkele incidentele exemplaren.

De belangrijkste waarnemingen waren:

Dwergmeeuw Op 17 dagen waargenomen met als topdagen
25-9 10 ex. zuidwaarts
29-11 11 ex. zuidwaarts, 1 ex. noordwaarts
Drieteenmeeuw Op 12 dagen waargenomen.
Grote burgemeester 2 waarnemingen; 14-10 2 ex. zuidwaarts
8-11 1 ex. noordwaarts

Sterns

De Grote stern werd tot 11 oktober dagelijks waargenomen in vaak grote aantallen (soms tot 100 ex. per uur). Dit gold ook voor de "noordse stern/visdief" Zwarte sterns, die in het najaar nooit talrijk zijn boven zee, trokken door van 20 tot 30 september, tot maximaal 7 ex. per uur.

De Dwergstern werd op 2 dagen waargenomen, op 17 september en 4 oktober, evenals de Lachstern, 3 september 1 ex. op strand zittend en op 4 oktober, 2 ex. zuidwaarts.

Steltlopers

Voor de steltlopers is het najaar niet de meest interessante tijd, omdat de trek naar het zuiden heel geleidelijk gaat, ook vaak 's nachts, zodat er over zee van een gerichte trek nauwelijks sprake is.

In december waren de Drieteenstrandloper, meestal op het strand foeragerend, en de Scholekster de meest algemene steltlopers. Zodra het vroom kwam de Kieviten trek op gang. Tijdens de (schaarse) dagen met lichte vorst trokken Kieviten naar het zuiden in vrij grote aantallen (tot 120 ex. per uur).

Zilverplevier	Op 15 dagen waargenomen, meestal in september.
Goudplevier	20-9 4 ex. zuidwaarts
Bontbekplevier	Op 18 uren waargenomen, maximaal 5 ex. per uur.
Strandplevier	1-11 1 ex. zuidwaarts
Steenloper	Geregeld waargenomen in kleine aantallen.
Watersnip	Op 6 dagen waargenomen, max. 39 ex. zuidwaarts op 1-10
Houtsnip	9-11 1 ex. oostwaarts, kwam recht uit zee.
Wulp	Op 10 dagen waargenomen, max. 5 ex. zuidwaarts op 22-9
Regenwulp	5-10 2 ex. zuidwaarts
Rosse grutto	Op 8 dagen waargenomen in september en oktober met als hoogste aantal 11 ex. zuidwaarts op 17-9
Oeverloper	Op 25 september 1 ex. zuidwaarts
Tureluur	2-10 6 ex. zuidwaarts 9-11 1 ex. noordwaarts
Groenpootruiter	Op 16 en 27 september 1 ex. zuidwaarts
Kanoetstrandloper	Op-16 dagen waargenomen. Hoogste aantallen: Op 3 en 8 oktober resp. 15 ex. zuidwaarts en 13 ex. noordwaarts
Paarse strandloper	1-10 1 ex. op strand
Bonte strandloper	Tot eind november regelmatig waargenomen in kleine aantallen.
Kemphaan	20-9 4 ex. zuidwaarts
Krombekstrandloper	Op 13 en 17 september ,resp. 3 en 2 ex, zuidwaarts
Witgatje	Op 1-12 1 ex. noordwaarts.

Alken

Er werden dit najaar in vergelijking met voorgaande jaren zeer veel alkachtigen waargenomen, vooral op de dagen met noordoosten wind (ook goede eendentrek). Zij werden langs de gehele kust waargenomen. De Hondsbosse Zeewering was als altijd het beste punt om te tellen. Het hoogste uurtotaal bedroeg hier 163 ex., tegen Noordwijk 19 ex. Het was opvallend, dat bijna alle alkachtigen naar het noorden vlogen. Misschien kwam dit doordat zij de Atlantische Oceaan en de Noordzee door een storm uit noordelijke richting uit de koers gewaaid waren en na de storm weer naar hun noordelijker gelegen foerageergebieden trokken. Ook de Alk en de Zeekoet zijn op enige afstand zeer moeilijk van elkaar te onderscheiden. Zij worden dan ook meestal aangeduid met 'alk/zeekoet'. Enkele malen vlogen zij zo dichtbij, dat de soort vastgesteld kon worden.

De waarnemingen waren:

'Alk/zeekoet'	8-11 4 ex. noordwaarts
	9-11 4 ex. zuidwaarts, 5 ex. noordwaarts
	22-11 41 ex. noordwaarts
	Op 4 dagen werd nog 1 ex. waargenomen.
Alk	Op 9-11 1 ex. noordwaarts en 2 ex. in zee
Zeekoet	Op 8 en 14 november resp. 3 en 1 ex. noordwaarts.

Aalscholvers

De Aalscholver werd op 6 dagen waargenomen; op 29-9 6 ex. zuidwaarts, 10-10 2 ex. zuidwaarts en 20-11 2 ex. zuidwaarts. Verder 1 ex. op 9-11 10-11 en 1-12.

De Kuifaalscholver werd eenmaal waargenomen op 1-12 en eenmaal werd er een dood exemplaar op het strand gevonden (29-12). De Kuifaalscholver blijkt op het ogenblik in de havens langs de kust regelmatig te zien te zijn en hier ook toe te nemen. De laatste jaren verbleven er vooral tussen de pieren van IJmuiden enkele exemplaren. Nu (begin januari 1976) zitten er 12!

Verder zagen wij ook nog geregeld stootvogels langs liegen, zowel in noordelijke of zuidelijke richting als recht uit zee. Vooral Velduilen komen geregeld recht uit zee aanvliegen, zeer waarschijnlijk uit Engeland. Zij zijn dan vaak zo moe, dat zij in de zeereep gaan zitten uitrusten. Deze waarnemingen staan vermeld in de algemene waarnemingenrubriek.

De waarnemers in deze periode waren:

W.Baalbergen - J.van Dijk - E.van Hall - R.de Mooij - A.Ruigrok - H.Verkaide - M.Wiersema - en ondergetekende

Leen van Duijn

EEN PERFECTE AANPASSING

Een nauwe leefgemeenschap tussen twee organismen.

Microscopisch kleine, kogelronde, groene algen en zwammen verweven zich zo nauw met elkaar, dat ze samen op één enkele, geheel nieuwe plant lijken. Zo onscheidbaar is deze natuurlijke samenwerking dat men het zo ontstane dubbelorganisme Zelfs een eigen naam gaf: Korstmos.

Hoe buitengewoon voordelig voor beide partijen de korstmos-symbiose is, is reeds of te leiden uit de plaatsen waar ze groeien. Waar noch groene al noch paddenstoel zou kunnen bestaan, zijn ze samen in staat te groeien en te gedijen op kale stenen, loodrechte rotswanden, uitgedroogde boomschors of zuiver zand, zelfs binnenin stenen, in klimatologisch meest ongunstige gebieden, in de hoogste regionen van het hooggebergte en in het noordpoolgebied.

Hoe werken de beide partners samen?

Een laag groene kogelalgen wordt nauw omsponnen door de draden van de zwam. De zwam kan zelfs onvruchtbare rotsen chemisch afbreken. Ze leveren de algen door deze eigenschap belangrijke, bruikbare mineralen. Bovendien houden ze nog waterdamp vast. De groene algen bouwen met behulp van water, licht en lucht suiker op en voeden daarmee van hun kant de zwam. Deze unieke samenwerking maakt de beide partners in hoge mate onafhankelijk van de meeste milieufactoren. Ze vormen een uitzonderlijke aanpassing van extreme levensvoorwaarden.

Uit: De plant als bouwmeester
van Felix R.Paturi

Mevr. A.v.d.Oever-van Vliet
